



Länstyrelsen  
Värmland

**Regional utveckling**  
Camilla Andersson  
010-2247320

## YTTRANDE

Datum  
2018-04-05

Sida  
1 (5)  
Referens  
300-174-2018

Näringsdepartementet  
103 33 Stockholm

## **Remiss av betänkande "Ett land att besöka. En samlad politik för hållbar turism och växande besöksnäring" Dnr: N2017-07438-FF.**

### **Sammanfattning**

Länstyrelsen tillstyrker en ny övergripande politik för besöksnäringen med hållbarhetsperspektiven socialt, miljömässigt och ekonomiskt. Målet stämmer väl med Länstyrelsens vision och vårt uppdrag inom den Regionala tillväxtpolitiken.

Länstyrelsen noterar att utredningen har uppmärksammat många av de synpunkter som Länstyrelsen förde fram tillsammans med andra värmländska aktörer under utredningens besök i Värmland. Några punkter som saknas kommer vi att lyfta i detta yttrande.

Länstyrelsen anser att ett tydligt huvudmannaskap, en samlad politik och en förstärkning av data, statistik och analys är de mest angelägna områdena att genomföra för att stärka Sveriges besöksnäring som export- och jobbmotor i hela landet.

Utredningen tappar ibland bort landsbygdsperspektivet i sitt resonemang och i sina förslag och därför bör Landsbygdskommitteens slutbetänkande tas i akt när en eventuell proposition skrivs.

*Yttrandet är rubricerat utifrån utredningens kapitelindelning.*

### **3 En samlad politik och organisation**

Länstyrelsen förordar alternativ 1 när det gäller organiseringen av den nya politiken och ser det som det enda alternativet om besöksnäringen ska bli Sveriges nya basnäring och är det alternativ som ger möjlighet för en stark besöksnäring i hela landet. Kostnaden för en sådan politik är förmodligen liten i förhållande till näringens omfattning och påverkan på samhället.

Besöksnäringen är en utpräglad regional/lokal verksamhet där styrkan i den regionala offentliga verksamheten och dess samverkan med näringen är en viktig faktor för en framgångsrik branschutveckling. Även samverkan nationellt och regionalt har stor betydelse och det är viktigt med en samsyn kring hur verksamheten organiseras på nationell och regional nivå.

När nu regionerna/landstingen får samma uppdrag i hela landet så ökar förhoppningsvis möjligheten till en sådan samsyn.

Länsstyrelsen anser att det måste finnas en strategisk mottagare i varje län som arbetar med strategiska frågor inom besöksnäringen. En aktör som kan samspela nationellt, regionalt och lokalt. Det är nödvändigt att denna strategiska mottagare på regional nivå inte sitter på dubbla mandat för att tydligt särskilja näringens och samhällets olika roller.

Länsstyrelsen kan se en fördel av att inrätta regionala noder för att stärka resurser inom vissa utvecklingsbara områden som kan gynna utvecklingen av området för hela Sverige. Värmland skulle kunna utgöra bas för en nod natur- och kulturturism. I Värmlands innovations- och forskningsstrategi för smart specialisering finns verktyg för hållbar utveckling och tillväxt. I den är naturen, kulturen och platsens digitaliserade upplevelser ett utpekat område. Karlstad universitet har en gedigen utbildning inom turism. Här finns också Centrum för tjänsteforskning (CTF) och Centrum för forskning om regionalt samhällsbyggande. Innovation park är en ekonomisk förening som är samfinansierad av Karlstad kommun, Landstinget Värmland och Region Värmland. Länsstyrelsen Värmland arbetar med att strukturellt stödja den växande naturturistiska näringen. För närvarande pågår ett arbete med att utveckla Finnskogen som besöksmål och ett möjligt världsarv.

I utredningen hänvisas ofta till Länsstyrelsens roll som tillståndsgivare och tillsynsmyndighet. Vi vill poängtera att Länsstyrelsen har en roll framgent för främjandet av besöksnäringen genom våra uppdrag inom politiken för en ”regional tillväxt och attraktionskraft”, Landsbygdsprogrammet, bredbandspolitiken, grundläggande betaltjänster, regionala serviceprogram, genom inrättandet av natur- och kulturresevat och inte minst friluftsuppdraget. Flera av dessa uppdrag är avgörande för att kunna utveckla turismen lokalt.

Under 2017 har Länsstyrelsen Värmland arbetat med friluftsuppdraget med fokus på mål 6, hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling. Området är stort och kräver en stark förankring då det greppar flera politikområden och många externa aktörer. Kopplingen mellan friluftslivet och besöksnäringen är stark. Med anledning av detta arbete finns tankar på ett regionalt friluftsråd där exempelvis naturturistiska initiativ kan diskuteras och förankras. Detta kanske skulle kunna komplettera de satsningar som utredningen föreslagit.

Det är anmärkningsvärt att länsstyrelserna eller regionerna idag inte ingår i besöksnäringens myndighetsgrupp med de uppdrag som länsstyrelserna innehar och detta bör ändras snarast möjligt.

## **5 Digitaliserad besöksnäring med fokus på delnings- och plattformsekonomi**

I Värmland arbetar vi i samverkan med Region Värmland utifrån flera angreppssätt för att nå en ökad kompetens och ett minskat digitalt utanförskap. Länsstyrelsen anser att ett bredare perspektiv ska antas när det gäller digital kompetens och minskandet av digitalt utanförskap.

Utbildningsbehovet finns inte bara hos företagen som ska skapa plattformar och tjänster utan också för användare av tjänster. Att bredbandsstrukturen byggs ut är en nödvändighet och det är väsentligt att de data som redovisar utvecklingsnivån överensstämmer med verkliga förhållanden. De data som redovisas i betänkandet gör inte det.

Länsstyrelsen konstaterar att den digitala utvecklingen går snabbt. Eftersom branschens aktörer ofta är små med små finansiella resurser så finns behov av att stärka en digitaliserad affärsutveckling i dessa företag.

## **9 Trafikutbud och transporter**

Norge är Sveriges viktigaste marknad i turismsammanhang. Norrmännen utgör den största turismgruppen i Värmland. Norge är även Sveriges viktigaste handelspartner. De senaste åren har gränshandeln ökat kraftigt till Sveriges fördel. Flygplatsen Gardemoen är redan idag viktig för resandet till och från vår region men har stora möjligheter att utökas. Då krävs bättre standard på vägnätet och bättre förutsättningar för aktörer som vill skapa en kollektivtrafik för ett bekvämt resande. Länsstyrelsen ser det som mycket angeläget att ytterligare förbättra förutsättningarna och möjligheterna för norrmän att turista i Sverige.

Länsstyrelsen anser att en utveckling av turisttrafik på och runt om Vänern är av betydelse för länets utveckling. Dalslands kanal har inte bara en stor roll som kulturarv utan också är viktig för väl som besökare och platsens attraktivitet för boende. Genom att säkra att det finns resurser för att på ett säkert sätt bevara och tillgängliggöra denna typ av vattenvägar kan det fortsätta att vara ett levande kulturarv för kommande generationer. Länsstyrelsen vill också uppmärksamma potentialen med alla de insjöar som vi har i landet och saknar förslag i utredningen på hur denna potential kan tas tillvara.

## **10 Naturturism**

Länsstyrelsen anser att vikten av planering, styrning och information är nyckelverktyg för att få en hållbar naturturism. Det är grundläggande att vi har en syn där vi vill att människor, både bofasta och besökande, rör sig i naturen men att detta sker på ett hållbart sätt så att värdefull/känslig miljö inte hotas.

Betänkandet tar upp problematiken kring allemansrätten men kommer inte i mål med att utveckla former för att bedriva naturturism i samklang med andra intressenter inte minst markägare.

Länsstyrelsen konstaterar att det idag inte finns någon som samlar prejudicerande domar på området och Länsstyrelsen bedömer att flertalet enskilda markägare och turistföretagare inte har de ekonomiska förutsättningarna för att driva frågor i domstol.

Länsstyrelsen anser att den som driver företag inom naturturism bör ha bättre förutsättningar att upprätta avtal och överenskommelser med markägare och andra intressenter.

Värmland är en destination av flera som arbetar hårt med att satsa på infrastrukturell utveckling för utbyggnad av vandringsleder. Men vi behöver hitta eller adressera aktörer som vill och kan arrangera och paketera vandringsturismen. Detta är en omogen bransch i Sverige och vi saknar förslag på hur sektorn kan stödjas.

Föreningen Värmlandsleder kvalitetssäkrar vandringsleder och har utvecklat en fungerande arbetsmodell för att klara ut ansvarsfrågor mellan ledägare, nyttjare av vandringsleden och markägare. Värmlandsleder löser inte alla problem men kan ändå tjäna som pilotmodell för andra leder i landet.

Här måste det också lyftas att naturturistiska företag har svårt att hitta rätt SNI-koder och därmed är det svårt att få fram data för naturturistisk verksamhet.

Länsstyrelsen anser att uppdraget om en långsiktig kunskap och information om fisketurism borde utformas som ett samarbete mellan Jordbruksverket och Havs- och Fiskeriverket (HaV). HaV har uppdraget om bevarandet av de vilda fiskstammarna och det är troligt att de som stor del av fisketurismen innefattar. En nationell certifiering bör tas fram för att bedriva fisketurism på ett hållbart sätt.

I utredningen har fisketurismen berörts väldigt sparsamt. Länsstyrelsen bedömer att det finns en stor utvecklingsmöjlighet då hela landet har tillgång till unikt många fina fiskevatten. Bland annat är Vänern en resurs som är lite utnyttjad för ändamålet. Fiskerätten ingår inte i allemansrätten och mer kan göras för att använda fiskeavgifter för utveckling av turism och tillgängliggöra fisket. Risken finns att en ökad fisketurism som inte reglerar fisket vilket kommer att leda till att man utarmar bestånden.

## 11 Kulturturism

I betänkandet nämns att destinationer och evenemangsarrangörer behöver förmedla en gemensam Sverigebild. Länsstyrelsen menar att presentera en enda Sverigebild står en aning i konflikt med ambitionerna att inkludera flera olika perspektiv, exempelvis i berättelser om vårt gemensamma kulturarv.

Det är inte heller något som är särskilt önskvärt då Sverige liksom andra länder karaktäriseras av ett mångfasetterat kulturarv. Länsstyrelsen vill lyfta fram landsbygdsperspektivet och de regionala skillnaderna.

I Värmland finns en stark kulturturistisk besöksmålstradition och här kan Länsstyrelsen bidra med både dialog, nätverkande part och kunskap.

### **Finansiering i en snabb föränderlig värld**

Länsstyrelsen anser att behovet av stödsystem och möjlighet till finansiering för aktörerna i besöksnäringen är grundläggande. Om verktyget finansiering saknas kommer ingen strategi eller huvudman kunna göra besöksnäringen till Sveriges nya basnäring. Därför bör det nya innovations- och utvecklingsinstitutet arbeta med frågan.

### **De som deltagit i beslutet**

I detta yttrande har beslut fattats av landshövding Kenneth Johansson, handläggare Camilla Andersson har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har även länsråd Johan Blom, verksamhetschef Torben Ericson och tf. enhetschef Björn Eiderbrant deltagit.